

LA GAVIOTA

The seagull

Estats Units, 2018

Direcció: Michael Mayer

Intèrprets: Annette Bening, Saoirse Ronan, Corey Stoll, Elisabeth Moss

Durada: 95 min

Gènere: drama

Idioma: anglès

Data d'estrena: 31/08/18



Allò que volíem ser i no som

Home format en el món del teatre i director de nombrosos muntatges a Broadway, Michael Mayer aporta una nova adaptació cinematogràfica en anglès de *La gavina*, una de les obres culminants de Txèkhov, cinquanta anys després que Sidney Lumet en fes una amb un repartiment espectacular: Simone Signoret (Arkadina), James Mason (Trigorin), Vanessa Redgrave (Nina) i David Warner (Kostia). Encara que sense el valor mític dels protagonistes del film de Lumet, Michael Mayer també compta amb uns intèrprets brillants, sobretot pel que fa a les actrius: Annette Bening interpreta la gloriosa i vanitosa actriu Irina Arkadina, mentre que Saoirse Ronan és la fràgil Nina i Elisabeth Moss assumeix Masha, que es casa amb el mestre Medvedenko però estima l'escriptor frustrat Kostia. De fet, com és propi del teatre de Txèkhov, una bona part dels personatges de l'obra arrossegueu frustracions que deriven del desacord entre els desitjos de ser i la realitat, i estimen sense correspondència o, en tot cas, amb una intensitat o una constància asimètriques. Així, Kostia està enamorat de Nina, que l'estima, però la pren una passió per Trigorin; aquest, un escriptor d'èxit, sent un amor que no ha viscut abans amb la jove Nina, però se'n cansa i torna amb Irina, que l'estima sabent que ell es deixa estimar per una mena de comoditat o d'estabilitat.

Al final de *La gavina*, Sorin, el germà d'Arkadina, està malalt i, sentint la mort a prop, proposa irònicament al seu nebot Kostia que escrigui un relat que, atès que du per títol «L'home que volia ser», podria exemplificar el desacord de tants personatges txekhovians entre el que volien ser o fer i el que són o fan. És així que Sorin explica als que l'envolten que volia ser escriptor, però no ho va ser; que volia parlar amb elegància, però que sempre ho ha fet d'una manera espantosa; que es volia casar i tampoc no ho va fer; que volia viure a la ciutat i, com veuen, morirà al camp. En l'adaptació de Michael Mayer, que parteix d'un guió del dramaturg Stephen Karam, aquest diàleg arriba a la fi en el desenvolupament d'una escena que, de fet, s'esbossa al principi de la pel·lícula. L'estructura, doncs, pren un caràcter circular en partir del final per fer que el desenvolupament del nucli dramàtic pugui semblar una evocació de Kostia (a la manera d'un *flashback* desdibuixat) inspirada pel moment en què, posant-se aquest en suspensió fins arribar-hi de nou, torna a veure Nina, que ha tornat a casa seva com una «gavina ferida» després de tots els propis fracassos. D'altra banda, esbossant-se un joc metateatral, el film comença pròpiament amb el final d'una

representació (que podria ser de *La gavina* i després de la qual Arkadina marxa de seguida que l'avisen de l'estat del seu germà) datada al Teatre Imperial de Moscou l'any 1904. Per què aquest any? No és el de *La gavina*, que es va estrenar el 1896 sense èxit al Teatre Aleksandrinski de Sant Petersburg i reestrenar amb aclamació el 1898 al Teatre d'Art de Moscou, sota la direcció de Konstantín Stanislavski. 1904 és l'any que va morir Txèkhov i hi ha alguna cosa que fa pensar que es vol lligar la seva identitat amb la de Sorin, un personatge noble i generós que, a més, interpreta l'esplèndid Brian Dennehy. De la mateixa manera que s'entreveu una certa identificació amb Kostia, que vol canviar el teatre i que escriu relats, tal com des de jove va fer Txèkhov, si bé en el seu cas amb èxit. Tanmateix, a banda de jugar amb l'estructura i fer sentir d'alguna manera la presència de Txèkhov, aquesta adaptació de *La gavina* conserva els espais interiors (la finca de Sorin on estiujeja la seva germana Irina) de l'obra teatral, però sembla que els vol dotar d'un dinamisme fílmic mitjançant el moviment de la càmera, que algunes vegades també es concentra en els primers plans dels rostres dels actors i així aprofita un recurs específic de la cinematografia. El dinamisme, però, de vegades es contradiu amb aquella mena de dilatació del temps txekhoviana en què sembla que no passa res, però de sobte apareix l'emoció. Això també lliga amb el fet que la reducció dels diàlegs i de les situacions produeix la sensació d'una certa pressa. Hi afegiria que s'abusa d'una música que ni és del tot pertinent. Però hi ha alguna cosa essencial d'una obra que ens continua interpel·lant malenconiosament, una certa elegància formal i unes interpretacions de categoria. I sensibilitat, en acabar amb el rostre d'Annette Bening (que expressa la inquietud i la fragilitat d'un personatge que s'ha mostrat vanitos, superb i egoista) mentre la veu de Saoirse Ronan diu: «Totes les vides, acabat el seu trist cicle, s'han extingit. Fa milers de segles que la Terra no du dins seu un ésser viu i aquesta pobra Lluna encén en va el seu fanal.».

Imma Merino
Col·lectiu de Crítics de Cinema de Girona